

АРТЪР КЛАРК ПОСЛЕСЛОВ

Превод от английски: Албена Георгиева, Николай Акимов, 1994

chitanka.info

Да пишеш книги, е занятие, което, без да искаш, те обрича на самота, но ако го практикуваш в продължение на няколко десетилетия, дори и да си най-заклетият egoцентрик, ти пак в един момент неизбежно ще закопнееш да можеш да споделиш творческите си мигове с друг човек. Но в сферата на изкуството сътрудничеството между няколко писатели често пъти се оказва несполучливо избран вариант и колкото повече са участниците, толкова по-малки са и шансовете съвместната им работа да се увенчае с успех. Представяте ли си какво щеше да излезе от „Моби Дик“, ако наред с Херман Мелвил в написването му имаше пръст и Натаниел Хоторн? Или от „Война и мир“ — плод на общите усилия на Лев Толстой и Фьодор Достоевски, поканили същевременно Иван Тургенев да измисли част от диалозите?

Лично на мен допреди няколко години въобще не ми беше минавала през ума мисълта, че мога някога да си сътруднича с друг автор за написването на художествен роман.

И все пак човек никога не знае какво го очаква. Един ден се случи нещо необикновено — и за всичко беше виновен компютърът. В началото на 1986 година ми се обади моят агент Скот Мередит и с характерния си тон, означаващ „не ме прекъсвай, преди да си ме изслушал докрай“, започна да ми обяснява за някакъв многообещаващ млад продуцент, който горял от желание да направи филм по моя книга, без значение коя точно. До този момент не бях чувал името на Питър Гюбър, но се оказа, че съм гледал два от неговите филми — „Среднощен Експрес“ и „Бездната“, които ми бяха харесали изключително много. Още повече се впечатлих, когато научих, че последната продукция на Гюбър — „Пурпурният цвят“, е получил около половин дузина номинации за „Оскар“.

Въпреки всички тези интригуващи факти, аз изстенах вътрешно, когато Скот добави, че някакъв приятел на Питър имал страхотна идея, която искал да сподели с мен и да ме помоли да напиша сценарий по нея, бях разочарован. Първо, в областта на научната фантастика от известно време насам не се появяват нови идеи и дори ако хрумването на този човек наистина беше гениално, то най-малкото щеше да се окаже със сигурност, че подобна история вече е занимавала мислите ми. И, второ: никак не си падам по сценариите — струват ми се ужасно отегчителни и почти невъзможно да бъдат прочетени, камо ли пък

написани — е, поне що се отнася лично до мен. Гледам на тях единствено като на необходим, но отегчителен етап в създаването на един филм.

Когато обаче Скот спомена името на въпросния приятел, аз веднага се обърнах на сто и осемдесет градуса — неочеквано предложението ми се стори изключително привлекателно и вълнуващо. Естествено, причина за ентузиазма ми — макар и малко позакъсняла реакция — не беше Питър Гюбър, а Стенли Кубрик.

Ретроспекция. Двадесет години по-рано, в „Една одисея в 2001 година“, Стенли и аз бяхме посетили луните на Юпитер. Тогава нито за миг не ни беше хрумнало, че тези все още напълно непознати светове скоро действително ще бъдат изследвани от роботи, и то много преди нашият филм да се появи, по еcranите. През март и юли 1979 г. двете сонди на „Воиджър“ разкриха пред човечеството, че Йо, Европа, Ганимед и Калисто са далеч по-загадъчни и необикновени, отколкото си бяхме представяли и в най-смелите полети на въображението. Изумителните кадри и изображения от четирите гигантски спътника на Юпитер ми позволиха да напиша и „Втора одисея през 2001 година“. Нещо повече, чувствах се задължен да създам това продължение на романа — сега вече можех да използвам напълно реални факти. И когато през 1984 г. Питър Хайъмс създаде филмова версия по моите книги, той също прибегна до истински документални снимки, за да може местата, където се развиваше действието, да изглеждат напълно правдоподобни.

Макар резултатите от проучванията през 1979 г. да бяха наистина изключително интересни и впечатляващи, с основание се считаше, че до десет години ще бъдат направени още по-забележителни открития. Корабът „Воиджър“ се бе намирал в близост до Юпитер само в продължение на няколко часа, прелитайки покрай планетата гигант и нейните спътници по пътя си към Сатурн. Но през май 1986 година специалистите от НАСА подготвиха един далеч по-амбициозен проект — създадена бе космическата сонда „Галилей“, която нямаше просто да премине набързо покрай Юпитер, а от месец декември 1988 г. щеше да остане в орбита около него за период от две години, като изследва подробно планетата и нейните най-големи луни. Веднага си помислих, че до 1990 г. ще разполагаме с огромно количество любопитни данни за тези непознати и екзотични светове, че нищо не би ме спряло да

създам своята „Трета одисея“. Ето, такива бяха плановете ми — моето въображение вече летеше с „Галилей“, така че малко ме беше грижа за отегчителните и изтъркани хрумвания на някакъв аматър фантаст. Но как да му откажа, и то по достатъчно любезен начин? Все още се чудех какъв претекст да измисля, когато Скот каза:

— Питър Гюбър иска да дойде със своя приятел в Шри Ланка — само за около трийсет и шест часа, за да те запознае с него. Името му е Джентри Лий... Чакай, чакай, сега ще ти обясня кой е. Първо, работи в лабораторията за реактивни двигатели към НАСА и е главният специалист, отговарящ за проекта „Галилей“. Това известно ли ти е?

— Да — колебливо отвърнах аз.

— Второ, по-рано е бил и ръководител по организацията на мисията „Викинг“ — спомняш си, космическите станции, които изпратиха онези прекрасни снимки от Марс. Тъй като разбира, че широката общественост не оценява правилно изследванията, провеждани от НАСА, той се присъединява към твоя приятел Карл Сейгън и двамата създават научно-популярната телевизионна поредица „Космос“. Всъщност Лий е продуцент на всичките серии...

— Достатъчно — извиках. — Трябва да се срещна с този човек. Затова съобщи на господин Гейбър, че го очаквам тук колкото е възможно по-скоро.

— Името му е Гюбър. Питър Гюбър.

Кацнаха в Коломбо на 12 февруари 1986 г. — две седмици след нещастието с „Челинджър“. По-късно това се оказа годината на Големите космически открития, но точно в този момент на онези от НАСА никак не им вървеше — всичките им проекти рухваха.

За щастие, съдбоносната среща Гюбър-Лий-Кларк премина неочаквано добре и през следващите няколко седмици аз пълних компютърни дискети с идеи, случки, герои, ситуации и сюжетни линии — иначе казано, с всичко, което по някакъв начин можеше да послужи за нашата история, която решихме да наречем „Люлка“. Някой някога беше казал, че писането на научнофантастичен роман се състои в това да елиминираш във всеки отделен момент различните възможности, като винаги оставяш само една-единствена. Съвсем вярно: докато въвеждах в компютъра все нови и нови хрумвания и случки, аз успях да изчисля, че ако реша да запиша всички възможни комбинации от цялото количество повествователни елементи, които бях измислил, то

без съмнение щеше да се събере достатъчно материал за половин милиард различни „Люлки“.

Най-накрая оформих текст от около 4000 думи, който изпратих на Джентри. Той го хареса и отново пристигна в Шри Lanka, за да доуточним някои детайли.

За написването на самия роман ни трябваше почти цяла година, макар че и двамата с Лий бяхме заети и с други ангажименти. Скоро установих, че той притежава далеч по-богати и задълбочени знания от мен не само по английска, но и по френска литература (до този момент не ми се бяха случвали подобни изненади) и това ме накара да устоя геройски на импулсивното си желание да му наложа собствения си стил на писане. Това разочарова известен брой от моите дългогодишни читатели — при появата на книгата, върху чиято корица бяха изписани както моето, така и името на Джентри, те изразиха недоволството си от някои части в нея, където се усещаше по-грубоватият писец на моя приятел. Наложи се да обясня на тези хора, че подобни не особено „нежни“ диалози в романа са плод на годините, прекарани от Лий в компанията на суровите и сприхави, солидно пийващи си инженери и математици от подотдела за астродинамика към лабораторията за реактивни двигатели, между които често ставали и побоища.

Доколкото знам обаче досега „Люлка“ не е влязла в списъка на забранените книги в нито една гимназия. Споменавам този факт, защото по-скоро, за моя най-дълбока изненада, с възмущение научих, че преди около десетина години с „Империя Земя“ („IMPERIAL EARTH“) се е случило именно подобно нещо. Учителският съвет стигнал дори дотам да забрани всичките ми романи.

Първоначалният замисъл бе от историята да се направи филм и в киностудията „Уорнър Брадърс“ дори се подготвяше заснемането на игрална продукция по „Люлка“. Въпреки това не виждам никакви изгледи скоро да се появи широкоекранен вариант на книгата. По времето, когато тя излезело книжарниците, над филмите, в които се разказваше за космически или подводни приключения, сякаш тегнеше някаква зла орис — почти всички подобни продукции потънаха в забвение още в момента, когато се появиха по кината.

За щастие обаче, нещата с Питър Гюбър стоят много по-различно — той набира все повече и повече сили, а успехът очевидно го следва непрестанно. Последните филми, на които беше продуцент —

„Вещиците от Истуик“, „Горили в мъглата“ и „Рейнман“, бяха посрещнати възторжено от публиката. Само тези три заглавия са достатъчни като доказателство за неговия интерес към необикновени и забележителни истории, които наистина си струва да бъдат заснети. Надявам се, че когато научнофантастичната тематика отново започне да събужда любопитството на зрителите — а това без съмнение ще стане скоро, Питър ще се съгласи да направи филм и по „Люлка“. В живота на човек има приливи и отливи — така е и в киното.

Макар че ми беше изключително приятно да работя с Джентри, докато двамата с него заедно привеждахме в движение нашата обща „Люлка“, аз нямах никакви планове да си сътруднича с други писатели за в бъдеще. Още повече, през този период мислите ми бяха много по-заели с Халеевата комета, която сериозно вълнуваше въображението ми.

И така, през следващото лято „Третата Одисея“ вече бе пусната по книжарниците и се разпродаваше доста бързо — хиляди благодарности на тези от вас, които са си я купили. Отново започвах да изпитвам познатото усещане за празнота и отегчително бездействие, измъчващо всеки писател, който не работи по някакъв проект, когато неочеквано забелязах, че една идея буквально ми се навира в очите.

Бяха изминали точно петнадесет години, откакто написах „Среща с Рама“ и сложих точка на последното изречение: „Рамианите правят всичко по три пъти.“ Трябва да ви кажа, че тези думи ми бяха хрумнали едва накрая, когато преглеждах крайната версия на ръкописа си, преди да го предам на издателя. Ето защо мога с чиста съвест да се закълна, че тогава изобщо не възнамерявах някога да напиша продължение на романа. Просто ми се стори, че това изказване е най-подходящо за завършек на романа, тъй като чрез него оставаха открити хиляди възможности за край на историята. Та нали и в истинския живот малко неща свършват окончателно?

Много читатели, както и голям брой критици, стигнаха до заключението, че още от самото начало аз съм имал намерение да създам трилогия. Е, за съжаление, истината е съвсем друга. През лятото на 1987 година обаче идеята за продължение на „Среща с Рама“ неочеквано ми се стори изключително привлекателна. А и Джентри бе точно човекът, който ми трябваше — притежаваше всички необходими познания по въпросите, свързани с механиката на небесните тела и с

компютърното управление на космическите кораби, които несъмнено щяха да ми бъдат от полза за следващата поява на рамианите.

Написах един най-общ текст, в който накратко споделих с Лий всички идеи, ситуации и случки, които ми бяха хрумнали и „Рама II“ бе написана и издадена за съвсем кратко време. През 1989–1991 г. последователно се появиха „Градината на Рама“ („THE GARDEN OF RAMA“) и „Рамианска загадка“ (RAMA REVEALED).

Сътрудничеството между автори, намиращи се на хиляди километри разстояние, има своите предимства. Когато двама души работят в твърде голяма близост, те са склонни да губят прекалено много време, задълбочавайки се в излишни подробности. Подобно забавяне може да се получи и при писател, който твори самостоятелно — такъв човек често си намира оправдания да отлага днешната работа за утре — нещо, което той рядко би могъл да си позволи, ако работи съвместно с някой друг и има ангажименти към него.

Всъщност трудно може да се каже кога един автор пренебрегва професията си и кога просто не пише, макар съзнанието му през това време да работи трескаво. И още нещо — с Джентри знаехме, че и двамата притежаваме дълготраен интерес не само към литературата, но също така и в областта на науката, историята и изкуството, който, без съмнение, щеше да донесе плодотворни резултати.

Един пример: докато пишехме „Рама II“, неочеквано за мен стана ясно, че моят сътрудник е направо влюбен в Еленор от Аквитания (не се тревожи, Стейси, кралицата е мъртва от цели 785 години), така че ми се наложи да използвам цялата тактичност, на която бях способен, за да успея да го разубедя, че не е необходимо да посвещаваме няколко страници на нейната удивителна кариера.

Същевременно, благодарение на Джентри, аз обогатих извънредно много познанията си не само за френската, но и за английската история. Най-прекрасният и интересен образ обаче, който Лий измисли по време на съвместната ни работа, бе този на Сан Микеле от Сиена. Убеден съм, че един ден любимият герой на Джентри ще се появи отново в някоя негова самостоятелна творба, при написването на която моят приятел ще е имал възможност да даде свобода на въображението си, без влияния или вмешателство от моя страна.

Докато пишех последните думи, внезапно ми мина мисълта, че с Джентри сме достигнали, едва до средата на нашата съвместна работа, чиито плодове са написаните до този момент четири книги. Въпреки че знам какво предстои да се случи по-нататък, аз съм убеден, че рамианите са ни подготвили още много загадки и изненади. Кой знае?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.